

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MUDOFAA VAZIRLIGI**

**CHIRCHIQ OLIY TANK QO'MONDONLIK
MUHANDISLIK BILIM YURTI**

**“ZAMONAVIY JANGOVAR
HARAKATLAR TAJRIBASIDAN
KELIB CHIQIB HARBIY
XIZMATCHILARNING AXLOQIY-
RUHIY TAYYORGARLIGINI
TAKOMILLASHTIRISH”**

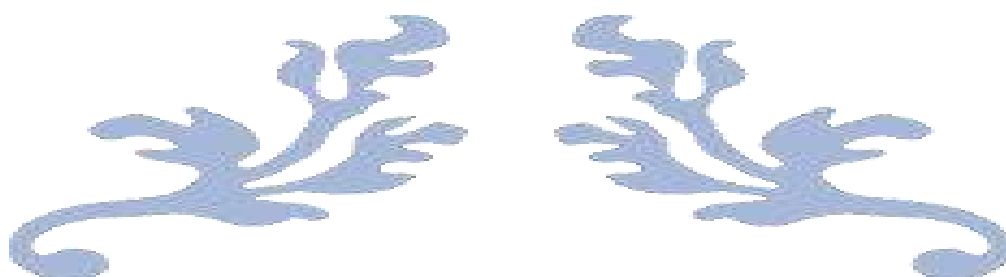
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY KONFERENSIYA

TO'PLAMI

Chirchiq - 2024

БИБЛИОТЕКА
УЧЕБНОГО ФОНДА ЧВТКИУ
Инв № 1811/1

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MUDOFAA VAZIRLIGI
CHIRCHIQ OLIY TANK QO‘MONDONLIK
MUHANDISLIK BILIM YURTI
GUMANITAR FANLAR KAFEDRASI

ZAMONAVIY JANGOVAR HARAKATLAR
TAJRIBASIDAN KELIB CHIQIB HARBIY
XIZMATCHILARNING AXLOQIY-RUHIY
TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH

[Respublika ilmiy-uslubiy konferensiya ilmiy maqolalar to‘plami]

БИБЛИОТЕКА
УЧЕБНОГО ФОНДА ЧВТКИУ
Инв № 1811/1

[Chirchiq – 2024]

Zamonaviy jangovar harakatlar tajribasidan kelib chiqib harbiy xizmatchilarning axloqiy-ruhiy tayyorgarligini takomillashtirish. Respublika ilmiy-uslubiy konferensiya materiallari. Chirchiq oliy tank qo‘mondonlik muhandislik bilim yurti, 2024. – 438 b.

Mas’ul muharrir: Abdurayimov S. – bilim yurti boshlig‘ining o‘quv va ilmiy ishlar bo‘yicha o‘rinbosari, polkovnik, h.f.d., professor.

Urunov U. - Gumanitar fanlar kafedrasida boshlig‘i, polkovnik, dotsent.

Tahrir hay’ati: Xasonboyev B. – Gumanitar fanlar kafedrasida boshlig‘ining o‘rinbosari, p.f.f.d. (PhD), dotsent;

Dusboyev A. – Gumanitar fanlar kafedrasida sikl boshlig‘i, podpolkovnik, dotsent;

Abduraximova D. – O‘R QKA Harbiy psixologiya va pedagogika kafedrasida professori, p.f.d. (DSc);

Sherov M. – Gumanitar fanlar kafedrasida katta o‘qituvchisi, podpolkovnik, f.f.f.d. (PhD), dotsent;

Muinov A. – Gumanitar fanlar kafedrasida katta o‘qituvchisi, QK xizmatchisi, dotsent;

Mullajonov I. – Gumanitar fanlar kafedrasida katta o‘qituvchisi, QK xizmatchisi, dotsent.

Ushbu to‘plam Chirchiq oliy tank qo‘mondonlik muhandislik bilim yurti Gumanitar fanlar kafedrasida 2024-yil 23-oktabr kuni “Zamonaviy jangovar harakatlar tajribasidan kelib chiqib harbiy xizmatchilarning axloqiy-ruhiy tayyorgarligini takomillashtirish.” mavzusidagi tashkillashtirilgan Respublika ilmiy-uslubiy konferensiya materiallarini o‘zida mujassam etgan. To‘plamda bilim yurti professor-o‘qituvchilari, respublikamizdagi oliy ta’lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlardan dars beruvchi professor-o‘qituvchilar tomonidan yozilgan maqolalar jamlangan.

To‘plamga kiritilgan materiallardagi raqamlar, faktlar, ma’lumotlar, g‘oyalar va orfografik-stilistik xatolar uchun mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

Ilmiy maqolalar to‘plami Chirchiq oliy tank qo‘mondonlik muhandislik bilim yurti Gumanitar fanlar kafedrasida umumiy yig‘ilishining 2024- yil 13- sentabr kunidagi 8-sonli bayonnomasi bilan nashr etishga tavsiya qilingan.

GUMANITAR FANLAR KAFEDRASI
2024-YIL 23-OKTABR
RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY KONFERENSIYA
ZAMONAVIY JANGOVAR HARAKATLAR
TAJIRIBASIDAN KELIB CHIQIB HARBIY
XIZMATCHILARNING AXLOQIY-RUHIY
TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH

MUNDARIJA

1	Kirish nutqi MAMAJONOV SH.X.	8-10
2	Zamonaviy jangovar harakatlarda mediamakon yordamida harbiy xizmatchilarning axloqiy-ruhiy holatiga salbiy ta'sir ko'rsatish jarayoni SULTANOV J.D.	11-16
3	Zamonaviy jamiyatda xodim (xizmatchi)larni ma'naviy- axloqiy tarbiyalashning xususiyatlari (IIO xodimlari misolida) BERDIKULOV S.N.	17-25
4	Zamonaviy jangovar harakatlar xususiyatlaridan kelib chiqib, qo'shinlarda harbiy xizmatchilar axloqiy-ruhiy tayyorgarligi samaradorligini oshirishning shakl va usullari ERGASHEV A.T.	26-30
5	Zamonaviy jangovar harakatlarda harbiy xizmatchilarning axloqiy-ruhiy barqarorligi (holati)ga salbiy ta'sir etuvchi omillar ABDURAYIMOV A.A.	31-45
6	Axloqiy-ruhiy tayyorgarlik – jangovar tayyorgarlikning muhim asosi DUSBOYEV A.T.	46-56
7	Harbiy xizmatchilarni hozirgi zamon jangovar xarakatlariga psixologik tayyorlashning amaliy tajribalari XASONBOYEV B.V.	57-61
8	Tunda axloqiy-ruhiy tayyorgarlikni tashkil etishda komandirning tayyorgarligi URUNOV O'R., DUSBOYEV A.T.	62-70
9	Harbiy xizmatchilarda jangovar stress oqibatlarini bartaraf etish yo'llari MUINOV A.M.	71-79
10	Qo'shinlarning jangovar shayligini ta'minlashda axloqiy- ruhiy tayyorgarlikning o'rni AXMEDOV B.SH.	80-85

11	Havo hujumidan mudofaa bo‘linmalarining jangovar tayyorgarligini oshirishda pedagogik va psixologik jihatlar BALTAYEV X.A.	86-92
12	Harbiy xizmatchilarning axloqiy-ruhiy tayyorgarligi va jangovar ruhini shakllantirish bosqichlari RAJABOV V.N.	93-98
13	Harbiy xizmatchilarning jangovar harakatlarga nisbatan psixologik barqarorligini shakllantirishning o‘ziga xos usullari DAVRONOV F.N.	99-104
14	Ekstremal sharoitlarda yashovchanlik xususiyatlarini rivojlantirishda psixologiyani o‘rni SAIDOV Z.X.	105-110
15	Jangovar harakatlarda psixologik operatsiyalarning tutgan o‘rni MIRZAAKBAROV B.T.	111-115
16	Harbiy xizmatchilarning ongida axloqiy-psixologik tizimning ma’naviy komponentini ta’minlash va ma’naviyatni shakllantirish omili XOLIKOV N.T., KUCHKAROV G.N.	116-120
17	Zamonaviy harbiy mojarolarda artilleriya bo‘linmalarini axborot-psixologik ta’sirlaridan himoya qilish masalalari QARABOYEV X.R., XUSAINOV D.X.	121-129
18	Axloqiy-ruhiy tayyorgarlikning maqsadi va vazifalari MATMUSAYEV T.M.	130-135
19	Mudofaa vazirligi qo‘shinlarida axloqiy-ruhiy tayyorgarlikni tashkillashtirishning o‘ziga xos ahamiyati NURULLAYEV A.A.	136-140
20	Bo‘lajak ofitserlarda harbiy-kasbiy qadriyatlarni rivojlantirishning o‘ziga xos xususiyatlari ABDURAXIMOVA D.A.	141-149
21	Harbiy xizmatchilarni internetdagi axborot xurujlari va mafkuraviy tahdidlardan asrash SHAMSHIYEV R.R.	150-154
22	Jangovar vaziyatlarda jangchiga ta’sir qiluvchi psixologik omillarga bog‘liq muammolar va ularni yechimlari UMAROV M.J.	155-162
23	Zamonaviy dunyoda mafkuraviy xurujlar va harbiy xizmatchilarda g‘oyaviy savodxonlikni shakllantirish NABIYEV S.A.	163-166
24	Xorijiy armiyalari maxsus bo‘linmalarida nomzodlarning axloqiy-ruhiy tayyorgarlik tizimining o‘ziga xos jihatlari TURGUNBAYEV N.T.	167-175
25	Axloqiy tayyorgarlik va uning tarixiy ildizlari XAITOV B.T.	176-180
26	Temuriylar davrida harbiy qo‘shin va navkarning ijtimoiy va axloqiy jihatlari MULLAJONOV I.Y.	181-188

27	Psixologik urush sharoitida shaxs va jamiyat xavfsizligiga tahdidlarning turlari va mohiyati ATAJANOV A.Y.	189-204
28	Mintaqaviy, mahalliy harbiy mojarolarda xalqaro gumanitar huquq normalarini buzilishi, muammo va yechimlar NORMETOV T.X.	205-208
29	Ekstremizm va terrorizm xavfi ortib borayotgan davrda O'zbekistonda davlat va din munosabatlarining mustahkam aloqasi XUDAYOROVA Z.O.	209-218
30	Huquqiy savodxonlikni oshirish – terrorizmning oldini olishning muhim omili SAITXODJAYEV X.B.	219-226
31	Морально-психологическая подготовка войск в армиях зарубежных стран МУИНОВ А.М.	227-235
32	Amir Temur davlat va jamiyat qurilishida, uni boshqarishda adolat va qonuniylikka asoslanishining bugungi kundagi ahamiyati MULLAJONOV I.Y.	236-239
33	Globalashuv davrida yoshlarni axloqiy-ruhiy jihatdan tarbiyalashning ahamiyati XAITOV B.T.	240-243
34	Harbiy sohada pedagogik texnologiyalarga asoslangan mashg'ulotning tarkibiy tuzilmalari XURRAMOV A.I.	244-251
35	Terrorizmga qarshi kurashning shakllanish bosqichlari NORMETOV T.X.	252-258
36	Terorizm bilan kurashishning huquqiy asoslari va jeneva konvensiyasining 75 yilligi ATAJANOV A.Y.	259-265
37	Axborot kommunikatsiya texnologiyalarini otish tayyorgarligi fanida tutgan o'rni TEMIROV B.	266-271
38	Millatlararo totuvlik va diniy bag'rikenglik o'zbek xalqining yuksak qadriyatidir TURAYEV M.B.	272-277
39	Tungi mashg'ulotlarni tashkillashtirishda axloqiy-ruhiy tayyorgarlik o'quv-moddiy bazasining o'ziga xosligi DUSBOYEV A.T., KAMOLOV X.B., ISHPULATOV O.D.	278-285
40	O'zbekistonda diniy munosabatlarni tartibga solishning huquqiy asoslari XUDAYOROVA Z.O.	286-293
41	Ma'naviy tarbiya – harbiy xizmatchilarning axloqiy-ruhiy tayyorgarligini takomillashtirishning muhim omili SAITXODJAYEV X.B.	294-267

42	Bo‘lajak harbiy kadrlarning kasbiy va shaxsiy tayyorgarligini oshirishning tarixiy ildizlari XOLIQOV N.T.	298-308
43	Milliy qadriyatlar va tarixiy shahslar orqali kursantlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash BOLTAYEV F.A.	309-312
44	Особенности боевого применения войск пво с учетом изменения характера и способов вооруженной борьбы АЗИЗОВ У.К.	313-317
45	Zamonaviy harbiy majoralarda olib borilayotgan harakatlarning yangicha ko‘rinishlari va axloqiy ruhiy tayyorgarligi NIYOZOV S.O‘., DAVLETOV B.X.	318-328
46	Psixologik treninglar shaxslararo munosabatlarni yaxshilovchi vosita sifatida UMIROV D.B.	329-333
47	O‘zbekistonda jamoat xavfsizligini ta’minlash sohasidagi tadqiqotlar va ularning tarixiy ahamiyati QURBONOV J.SH., XOLIKOV N.T.	334-341
48	Mantiq – oliy harbiy bilim yurti kursantlarini mutaxassislik faoliyatiga tayyorlashning muhim o‘zagi MAVLYANOV A.A.	342-347
49	Qo‘shinlarning axloqiy-ruhiy holati va unga ijobiy ta’sir etuvchi omillar RAYIMOV SH.K.	348-351
50	Haydovchining psixofiziologik va ruhiy sifatlarini o‘ziga xos xususiyatlari XAITBOYEV A.M., KULDASHEV SH.R., TAGAYEV I.CH.	352-358
51	Ogohlik va hushyorlik – davr talabi! MIRZAAKBAROV B.T.	359-365
52	Tog‘li hududlarda bo‘linmalarning harakatlanishida harbiy xizmatchilarga tog‘ kasalligi (gipoksiya) ning salbiy ta’siri, unga bog‘liq muammolar va ularning yechimi SALIMOV X.N.	366-374
53	Murakkab vaziyatlarda harbiy xizmatchilarning ruhiy barqarorlikni shakllantirish usullari AHMADJONOVA N.A.	375-378
54	Xorij ofitserlarini tayyorlash tizimining o‘ziga xos xususiyatlari IBRAGIMOV S.I., JUMANIYOZOV F.A.	379-387
55	Вооружение и особенности тактики боевых формирований, противостоящих в Сирии АБДУЛЛАЕВ У.И.	388-394
56	Психологические аспекты обучения иностранным языкам УСМАНОВА Д.Т.	395-403

57	Психология и ее роль в изучении иностранных языков РУЗИЕВА У.Т.	404-416
58	Talabalarni ziddiyatli munosabatlarda o'zining xulq-atvor madaniyatini namoyon qilishi JAMOLIDDINOVA S.N., TEMIROVA U., YO'LDOSHBOYEV M.	417-420
59	Jismoniy tayyorgarlikning o'ziga xos xususiyatlari TOJIYEV T.T.	421-424
60	Kursantlarda kasbga motivatsion yo'nalganlikning ijtimoiy- psixologik jihatleri NAZAROVA G.N.	425-428
61	Jangovar faoliyat ekstremal sharoitlarida harbiy xizmatchilar psixikasiga ta'sir etuvchi asosiy omillar MIRABDULLAYEVA SH.	429-435
62	Yakuniy qism MAMAJONOV SH.X.	436

TALABALARNI ZIDDIYATLI MUNOSABATLARDA O'ZINING XULQ-ATVOR MADANIYATINI NAMOYON QILISHI

JAMOLIDDINOVA Sayyora Nodirbek qizi

CHDPU Pedagogika fakulteti pedagogika kafedrası o'qituvchisi

TEMIROVA Umida Ikrom qizi

YO'LDOSHBOYEV Muhammad Yusuf Jasurbek o'g'li

CHDPU Pedagogika fakulteti Pedagogika yo'nalishi talabalari

Annotatsiya. Ushbu maqolada talabalarning ziddiyatli vaziyatlarda o'zining xulq-atvor madaniyatining asosiy komponentlari, jumladan sabr-toqati, empatiya va ma'suliyat tushunchalari muhokama qilinadi. Ushbu komponentlar ziddiyatli jarayonda talabalar o'rtasida ijtimoiy aloqalarni mustahkamlash va psixologik barqarorlikni ta'minlashda qanday rol o'ynashi ko'rsatiladi. Ta'lim muassasalarida talabalarni ziddiyatli vaziyatlarda to'g'ri xulq-atvorni namoyon qilishga tayyorlash uchun strategiyalar ishlab chiqish nazarda tutiladi. Annotatsiya

Tayanch so'zlar: Kognitiv, motivatsion, intellektual, kommunikativ, mentorlik, etika, axloq, komponent, empatiya, psixologik barqarorlik

Mazkur tadqiqot mualliflari oliy ta'lim muassalari talabalarning nizoga asos bo'luvchi xulq-atvorini pedagogik tashxis etishning sinergetik konsepsiyasini ishlab chiqishni maqsad qilgan. Unda shaxsiyatning dinamik tuzilmasi konsepsiyasiga muvofiq to'rtta kichik tuzilmalar ketma-ketligi, ularning ahamiyati va nizolarni vujudga kelishining mazkur kichik tuzilmalarga uzviy bog'liqligi bayon qilingan. Ta'lim-tarbiya jarayonida nizoga sabab bo'luvchi xulq-atvor, nizoga kirishuvchi tomonlar, ularning o'zaro munosabati, nizolarni oldini olish imkoniyatlari va nizoli vaziyatlarni yumshatish, qolaversa, ularni bartaraf etishda obyektivlikning ahamiyati, nizoli vaziyatlarni boshqarishni yaxlit tizim sifatida o'rganilgan. Tadqiqot davomida makroiijtimoiy yondashuv singari oliy ta'lim ijtimoiy muhitidagi nizolarni talqin etishga asoslangan xilma-xil nazariya va konsepsiyalarga tayanib nizolarni sinergetik nazariy asoslari tahlil qilingan, shuningdek, ta'lim muassasalarida yosh avlodni komil inson qilib tarbiyalashda pedagogik jarayonni muvaffaqiyatli tashkil etish, yuzaga kelish ehtimoli bo'lgan pedagogik nizolarning oldini olish va ularni bartaraf etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Oliy ta'lim muassasalari talabalari o'rtasida vujudga keladigan nizoli vaziyatlarda talabalar

xulq-atvorini pedagogik tashxis etish natijasida nizolarni bartaraf etishning sinergetik modeli ishlab chiqilgan.

Ma'lumki ziddiyatli munosabatlar har qanday jarayonlarda yuzaga keladi. Bu ziddiyatlar ta'lim, iqtisodiyot, tibbiyot, turizm kabi sohalarda yaqqol seziladi. Ta'lim sohasidagi ziddiyatli munosabatlarga e'tibor berilishi kerak jihatlar mavjud. Bu jarayon asosan talaba, o'quvchi, pedagog o'rtasida yuzaga keladi. Talabalarda nizoli vaziyatlarda turli xulq-atvorlar namoyon bo'ladi. Bu davrda talabalar nizolarga moyiligi mavjud bo'ladi. Ya'ni nizolarga va vaziyatlarga munosabat qilishning eng muhim bosqichi. Bundan tashqari, talabalik davri-shaxs shakllanishining o'ziga xos bosqichi hisoblanib, u turli xil qiziqishlarning namoyon bo'lishining markaziy davri ham hisoblanadi. Demak ta'lim-tarbiya jarayoni talabar shaxsining kognitiv, motivatsion, intellektual, kommunikativ, ijtimoiy xulq-atvor keng ta'sir etib, ularda o'ziga xos kombinatsion o'zgarishlarga olib keladi. Ziddiyatlar talabalar o'rtasidagi turli sabablarga ko'ra yuzaga keladi. Ular orasida:

1. Turli fikrlar: Har bir talabada o'z fikri va qarashlari mavjud.
2. Maqsadlar va intilishlari: Talabalar o'z maqsadlariga erishish uchun kurashadilar.
3. Muloqotning yo'qligi: O'zaro tushunmovchiliklar ziddiyatlarni kuchaytiradi.

Talabalarda har tomonlama rivojlantirish talabalar hayotning dolzarb muamolarini hal qilish, ijtimoiy faolligini rivojlantirish va talabalar tashabbuslarini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan talabalarning o'zini o'zi boshqarish tizimi ham rol o'ynaydi. Talabalardagi nizoli munosabatlaridagi murakkabligini to'g'ri hal qilish pedagogdan yuksak malaka, kuchli bilim, yetuk tajribali bo'lishini taqozo etadi. Xulq-atvor madaniyati – bu insonning o'zini tutishi uslubi, boshqalar bilan muloqot qilish, muammolarni hal etish va ziddiyatlarga munosabatidir. Talabalarda xulq-atvor madaniyatini shakllantirish, ularning ziddiyatli vaziyatlarda to'g'ri qarorlar qabul qilishiga yordam beradi. Talabalarda xulq-atvoriga nisbatan quyidagi ko'rsatmalarni berishimiz mumkin:

1. Hurmat va e'tibor- boshqalar fikrini tinglash va hurmat qilishi va o'zaro munosabatda samimiyatni saqlash

2. O'zini tutish- qoidalar va tartiblarga rioya qilish. Shaxsiy va jamoaviy ma'suliyatni his qilish

3. Etika va axloq- etik qoidalarga rioya qilish va axloqiy qadriyatlarni hurmat qilish. Yolg'on va manipulatsiyadan saqlanish.

Ushbu ko'rsatmalar talabalarning ijtimoiy muhitda hamda ta'limiy faoliyatidagi o'zaro munosabatlarni yaxshilash va jamoada ijobiy muhitni yuritishga yordam beradi. Nizoli muhitda xulq-atvor munosabatidan kelib chiqib, talabalar guruhiga xos xarakterologik xususiyatlarni ajratib olish muhim vazifa sanaladi. Bundan tashqari talabalar o'rtasidagi yoshlarning o'zaro munosabatlari va qadriyatlariga ta'sir etuvchi millatlararo munosabatlar ham o'ta qizg'in kechadi. Boshqa jihatdan esa, oliy ta'lim muassasasi talabalarga, turli mamlakatlardan kelgan shaxslar bilan samarali muloqot qilish va tajribaga ega bo'lish imkoniyati beradi. L.F.Chekinaning olib borgan tadqiqotlari o'ziga xos sanalib, unda talabalar guruhiga xos ko'plab ijobiy sifatlar haqida so'z boradi. Muallifning takidlashicha, talabalar jamoasida boshqalarga nisbatan bag'rikenglik munosabatini shakllantirish uchun professor-o'qituvchilar o'quv jarayonida talabalarning hayotiy pozitsiyasini shakllantirish masalasiga alohida e'tiborga olishi lozim sanaladi. Tadqiqotchi L.Kozerning so'zlariga ko'ra, talabalarning individual xususiyatlari guruhning psixologik iqlimini shakllantirish jarayonidakatta ta'sir ko'rsatadi. Talabalikning ilk davriining dastlabki bosqichi o'z-o'zini hurmat qilish hissi, maksimalizm, universitetda o'qishdan yuqori umidlar, shuningdek, bu davr qat'iy axloqiy jihati bilan ajralib turadi. Ushbu tadqiqotlardan kelib chiqib aytish mumkinki, talabarning nizolarga nisbatan reaksiyasi ijtimoiy va tashqi muhitga bog'liqligini. Talabalarda xulq-atvor madaniyatlarini rivojlantirishda quyidagi usullarni qo'llashimiz mumkin:

- Treninglar va smenalar: Xulq-atvor madaniyati bo'yicha treninglarga qatnashish.
- Mentorlik: Tajribali insonlardan maslahat olish.

Talabalarda xulq atvor madaniyatini rivojlantirish, shaxsiy va professional hayotida muvaffaqiyatli bo'lishiga yordam beradi. Bu tavsiyalarni amalga oshirish orqali talabalar o'zlarining axloqiy va ijtimoiy mas'uliyatini anglab yetadilar, nizolarga madaniyat bilan javob berishadi va bu esa jamiyatda ijobiy o'zgarishlarga olib keladi. Bu xulq atvor madaniyatini amalga oshirishdagi tavsiyalar talabalarining shaxsiy va ijtimoiy rolini oshirishga yordam berishi mumkin.

Xulosa qilib, Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyevning shunday fikrlari bor: “Tarbiya qancha mukammal bo'lsa, xalq shuncha baxtli yashaydi”. Ushbu fikrlardan kelib chiqib aytish mumkinki ta'lim faoliyatiga tayyorlanayotgan talabalar xulq-atvor madaniyati namoyishlarini boshqara bilishlari va yaxshilashlari, ziddiyatlarni hal qila olish xususiyatlarini mukammal egalashlari kerak. Bu esa ularga nafaqat o'qish jarayonida, balki hayotning boshqa sohalarida ham muvaffaqiyat qozonishlariga yordam beradi. Xulq-atvor madaniyatini rivojlantirish – bu zamonaviy talabalar uchun muhim vazifa.

Foydalinilgan adabiyotlar:

1. Axmedova M.T. Rashidov H.F. Pedagogik konfliktlarni bartaraf etish dars intizomini yaxshilash omili sifatida. Maktab va hayot. - T., 2015, 1-son. - B. 12-16.
2. Баныкина С.В. Конфликт в современной школе: изучение и управление С. В. Баныкина, Е. И. Степанов. - М: Ком Книга, 2006. -184 с.
3. Jumayev R.Z. Konfliktologiya asoslari, asosiy tushuncha va tamoyillari. o'quv qo'llanma, 2015.
4. R. Musurmonov, S.N.Jamoldinova. “Teacher communication as a Tool for the Prevention of Pedagogical conflicts”. Pindus journal of Culture, literature, and ELT. December 2021. Volume: 12, (54-56 bet.)
5. S.N. Jamoldinova. “Norms of teacher-student relationship to prevent conflict”. Galaxy international interdisciplinary research journal(giirj). Volume 9, Issue 12, December, 2021.